

(Pinxit: Dr. Julius de Madarász.)

KÓCSÁG

Laptulajdonos főszerkesztő: Dr. Szalóky-Navratil Dezső
Társszerkesztő: Dr. Greschik Jenő

A »KÓCSAG« főszerkesztője és kiadóhivatala : Budapest I, Budakeszi-út 63.

A »KÓCSAG« szerkesztősége : Budapest VIII, Baross-utca 13.

Laptulajdonos főszerkesztő : dr. Szalóki-Navratil Dezső egy. magántanár. Társ-szerkesztő : dr. Greschik Jenő, Budapest VIII. ker., Baross-utca 13. szám. Magyar Nemzeti Múzeum Állattára. Előfizetési ára : Magyarországon évi 5 pengő, kül-földön évi 10 pengő. Csekkszámra a magyar kir. postatakarékpénztárnál 42.026.

Owner and chief-editor: Dr. Desiderius Navratil de Szalók, lecturer at the Uni-versity. Budapest I, Budakeszi-út 63. Editor: Dr. Eugene Greschik Buda-pest VIII, Baross-utca 13. Hungarian National Museum. Subscription 10.— P yearly. Subscriptions accepted at the office: Budapest I, Budakeszi-út 63.

Inhaber und Hauptredakteur: Privat-dozent Dr. Desider Navratil von Szalók, Budapest I, Budakeszi-út 63. Schrift-leiter: Dr. Eugen Greschik, Budapest VIII, Baross-utca 13. Ungarisches Natio-nal Museum. Bezugspreis P 10.— jähr-lich. Zu beziehen durch den Verlag: Budapest I, Budakeszi-út 63.

Possessore del giornale e redattore prin-cipale: libero docente d'Università Do-tore Desiderio Navratil di Szalók, Buda-pest I, Budakeszi-út 63. Redattore: Do-tore Eugenio Greschik, Budapest VIII, Baross-utca 13. Museo Nazionale Ungherese. Abbonamento annuale P 10.—. Ordinamento all'amministra-zione: Budapest I, Budakeszi-út 63.

Propriétaire et rédacteur en chef: le docteur Didier Navratil de Szalók, pro-fesseur agrégé, Budapest I, Budakeszi-út 63. Rédacteur: le docteur Eugène Greschik, Budapest VIII, Baross-utca 13. Musée National Hongrois. Abonne-ment P. 10.— pour un an. Souscription par l'administration: Budapest I, Buda-keszi-út 63.

Manuscripts intended for publication, books and papers for review and exchanges, should be sent to the Editor: Baross-utca 13, Budapest VIII. 25 copies of leading articles are furnished to authors free of charge.

Manuskripte, Bücher und Sonderdrucke zur Besprechung, Tauschexemplare wolle man an den Schriftleiter senden: Budapest VIII, Baross-utca 13. Mitarbeiter erhalten von ihren grösseren Arbeiten 25 Sonderdrucke unentgeltlich.

Manoscritti e pubblicazioni inviate in cambio o per la recensione, dovranno essere inviate alla Redazione: Baross-utca 13, Budapest VIII. Saranno dati gratui-tamente agli Autori degli articoli di fondo 25 estratti.

Toutes manuscrits, ouvrages, publications envoyées pour comptes rendus ou en échange, seront adressés à la Rédaction: Baross-utca 13, Budapest VIII. 25 tirés à part seront remis à titre gracieux aux auteurs d'articles.

KÓCSAG

MADÁRTANI
ÉS MADÁRVÉDELMI ÉVNEGYEDES KÉPES FOLYÓIRAT
A MAGYAR ORNITHOLOGUSOK SZÖVETSÉGÉNEK
HIVATALOS KOZLÖNYE

Quarterly Periodical for the Study and Protection of
Birds. Official Organ of the Association of the
Hungarian Ornithologists.

Kivista trimestrale per lo studio e la protezione degli
uccelli. Organo Ufficiale della Associazione degli
Ornitologi Ungheresi.

Vierteljährliche Zeitschrift
für Vogelkunde und Vogelschutz. Organ des Bundes
der Ungarischen Ornithologen.

Bulletin trimestriel pour l'étude et la Protection des
Oiseaux. Périodique officielle de la Ligue des Ornith.
Hongrois.

LAPTULAJDONOS FŐSZERKESZTŐ:
DR. SZALÓKÝ-NAVRATIL DEZSŐ

TÁRSSZERKESZTŐ:
DR. GRESCHIK JENŐ

IX—XI. ÉVFOLYAM, 1936—1938
1 táblával és 12 szöveggel

A IX—XI. ÉVFOLYAM (1936—1938) TARTALOMJEGYZÉKE
 CONSPECTUS MATERIARUM TOM. IX—XI. (1936—1938)

	Pag.
BERETZK P., DR.: A Szegedi Fehértó madárvilága. I táblával és 3 szöveggéppel	32
Die Vogelwelt des Fehérsees bei Szeged	41
BOETTICHER H. V., DR.: Färbung und Schmuck der Schwimmvögel 19	19
— — Zur Klassifikation der Anatiden. Mit 5 Abbildungen	47
— — Zur Klassifikation der Möwen und Lachmöwen	42
DOBAY L.: Egy séta a mai Dobruzsában	1
Ein Ausflug in die Dobruzscha	18
GRESCHIK J., DR.: Adatok a Coracias garrulus táplálékáról	96
Zur Nahrung der Blauracke	102
— — A Dryobates syriacus balcanicus Gengl. & Stres. előfordulása és fészkelése a Magyar Alföldön	84
Vorkommen und Brüten von Dryobates syriacus balcanicus Gengl. & Stres. in der Ungarischen Tiefebene	91
— — A gyurgyalag késői érkezése 1936 tavaszán	94
Späte Ankunft des Bienenfressers im Frühling 1936	101
— — Csonttollúak és keresztcsőrűek 1935-ben	96
Seidenschwänze und Kreuzschnäbel im Jahre 1935	102
— — Előfordult-e a Fiumei-öbölben a nagy halfarkas?	94
Zum angeblichen Vorkommen der grossen Raubmöwe bei Fiume	101
— — Fakókeselyűkről és sasokról	93
Über Gänsegeier und Adler	100
— — Fehér egerészölyv	93
Weisser Mäusebussard	100
— — Könnyező fák mint madáritatók	95
Tränende Bäume als Vogeltränken	102
— — Nagy kócsag télen	95
Silberreiher im Winter	102
— — Sasölyv Kiscsévpusztán	93
Adlerbussarde auf der Kiscsévpusztá	100
— — Stercorarius parasiticus L. újabb előfordulása a Balatonon	95
Stercorarius parasiticus L. abermals am Balaton	101
HOMOKI NAGY I., DR.: Kiskúnfélegyháza városi avifaunájának vázlata	55
Die Vogelwelt der Stadt Kiskúnfélegyháza	67
HOMONNAY N., DR.: A búbosbanka, Upupa epops L. fészkelési viszonyai a Balaton-mellékén. 3 szöveggéppel	72
Die Nistverhältnisse des Wiedehopfes, Upupa epops L. in der Umgebung des Balaton-Sees	78
— — A nagy fakopáncs, mint cinegepusztító	99
Buntspecht als Feind der Sumpfmeise	104

	Pag.
— — Anser albifrons nyári előfordulása	99
Das Vorkommen von Anser albifrons im Sommer	104
— — Érdekes madártelelőhelyek a Balaton-melléken	100
Interessante Überwinterungsplätze in der Balatongegend	104
— — Lanius minor költése Pica pica fészekben	98
Schwarzstirnwürger brütet in Elsternestern	104
— — Nagykócsag-adatok a Balaton környékéről	99
Beiträge zum Vorkommen des Silberreihers in der Umgebung des Balaton	104
JÁNOSSY T.: Adatok a vörösbegy (Erithacus rubecula) bácsmegyei fészkeléséhez	98
Erithacus rubecula Brutvogel im Komitate Bács	103
KASÓ L.: Pásztormadár Sárosdon	97
Rosenstare in Sárosd	103
RADETZKY J.: A balkáni kacagógerle (Streptopelia decaocto Friv.) Székesfehérváron	97
Streptopelia decaocto Friv. in Székesfehérvár	103
— — Csonttollú madarak és keresztesőrűek Székesfehérváron	97
Seidenschwänze und Kreuzschnäbel in Székesfehérvár	102
— — Névtelen rezervátumok	79
Namenlose Reservate	84
SZALÓKY NAVRATIL D., DR.: Csonttollúak megjelenéséről 1936—1938. Seidenchwänze in den Jahren 1936—1938.....	97
TARJÁN T., DR.: A füstifecske fészében költő szürke légykapó	98
Grauschnäpper in einem Rauchschwalbennest brütend	103
— — Madármegfigyelések a Mátra vidékén	98
Vogelbeobachtungen aus der Mátra	103
VÁSÁRHELYI I.: Madártani megfigyelések a Borsodi Bükkből. I fényképpel	67
Ornithologische Beobachtungen aus dem Borsoder Bükkgebirge	71
WEISZ T.: Halványsárga Circus cyaneus	97
Blassgelbe Kornweihe	103
— — Keresztesőrű invázió Sáros megyében	97
Kreuzschnabelinvasion im Komitate Sáros	103
— — Megkerült gólyagyűrű	97
Wiedergefundener Storchring	103

Irodalom :

CERNY: Über das Vorkommen der Feldlerche im Hochgebirge	111
COLLINGE: The Food and Feeding-habits of the Coot	110
DELAMAIN: Le tambourinage des Pics	111
FRIELING: Die Feder. Das Federkleid	108
GLASEWALD: Vogelschutz und Vogelhege	107
HEINROTH: Aus dem Leben der Vögel	107
HERZOG: Beitrag zur Kenntnis des Rauhfusskauzes	112
HORTLING: Lintukirja	108
KLEINER: Über die Conchylien-Aufnahme der Vögel	112
KOENIG: Die Vögel am Nil	106
LEEGE: Endozoische Samen-Verbreitung	109
LUCANUS: Deutschlands Vogelwelt	105
MAKATSCH: Der Brutparasitismus der Kuckucksvogel	106

	Pag.
MENEGAUX : Les Oiseaux de France. Vol. III., IV.	108
OLTONI : Osservazioni bromatologiche sugli Ucelli Rapaci italiani	110
MORBACH : Vögel der Heimat. VIII. IX	111
NICE : The Biological Significance of Bird Weights	111
NIETHAMMER : Handbuch der deutschen Vogelkunde. Bd. I.	105
PRENN : Beobachtungen zur Lebensweise des Weidenlaubsängers	110
RADETZKY : Madárkataszter a Velencei-tóvidékről	112
SCHAEFER : Wovon ernährt sich der Uhn im Gebirge?	109
SEITZ : Beobachtungen in den Reiherkolonien des Neusiedlersees	109
SIIVONEN : Neue Beobachtungen über den Gartenrotschwanz als Boden- brüter	108
SÓLYMOSY : Beiträge zur Histologie der Milz der Spechte	112
STEINFATT : Beobachtungen über das Brutleben des Grauschnäppers ...	111
— Beobachtungen über das Brutleben des Waldlaubsängers	110
— Vogelkundliche Wanderungen am Neusiedler See	109
TREUENFELS : Beitrag zur Brutbiologie des Waldlaubsängers	110
VERTSE : Magyarországi ragadozó madarainak röpképe	113
<i>Hírek</i>	113

Tábla:

DR. BERETZK P.: *Recurvirostra avosetta* L.

K Ó C S A G

MADÁRTANI ÉS MADÁRVÉDELMI ÉVNEGYEDES KÉPES FOLYÓIRAT
A MAGYAR ORNITHOLOGUSOK SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

*Quarterly Periodical for the Study and Protection
of Birds. Official Organ of the Association of the
Hungarian Ornithologists.*

*Vierteljährliche Zeitschrift für Vogelkunde und
Vogelschutz. Organ des Bundes der Ungarischen
Ornithologen.*

*Rivista trimestrale per lo studio e la protezione
degli uccelli. Organo Uffic. della Associazione
degli Ornit. Ungheresi.*

*Bulletin trimestriel pour l'Étude et la Protection
des Oiseaux. Periodique officielle de la Ligue des
Ornith. Hongrois.*

EGY SÉTA A MAI DOBRUDZSÁBAN.

Írta: dobói DOBAY LÁSZLÓ.

1931 május 19-én azzal a szándékkal ültem vonatra, hogy egy rövid séta keretében, a Dobrudzsa több pontját meglátogatva, bepillantást nyerjek mai madárvilágába. Eredetileg az volt a tervem, hogy Cerna-Vodában kiszállva, átkutatom a környéket, felkeresem a délre fekvő Vlatjo-mocsarat, meglátogatom a Silistriától 25 km-re eső Sreberna-tavat nagy gémkolóniáival s innen gőzhajóval és vonattal fel Babadaghba, ahonnan kiindulva sorban meglátogatom a Raselm-, a Golovița-, a Zmeica- és a Sinoë-tavak egyes pontjait.

Minden megfelelően volt előkészítve s mégis maradt egy előre nem látott akadály, amely az elérni szándékolt eredményeket 50%-ban lefokozta s ez a küszöbön lévő választások voltak. Hogy ezek hogyan és mennyiben befolyásolták vállalkozásom sikerét, fölöslegesnek tartom bővebben részletezni. Külön is hangsúlyozom azonban, hogy mindaz, amit ennek dacára láttam, több, mint bőségesen kárpótolt a ráfordított fáradtság ellenében.

* * *

Bucuresti és Cerna-Voda között, mintha kihalt volna az egész vidék, a fátlan, bokornélküli síkságon, melynek egyhangúságát egyetlen kútgém sem zavarja, hosszú kilométereken át egyetlen madarat sem lehetett látni. Lehlín állomás után a vasúti pályatesttel párhuzamosan, 80—100 méter távolságban 8—10 soros akác-telepítés húzódik, mely télen át a Duna deltája irányából jövő Baltareț-tel szemben, mint hóvédmű szerepel. Természetes, hogy innen már nem hiányozhatnak a vetési varjak.

Unos-untalan 100—200-as kolóniák! A vetések egyhangú sötétzöld háttéréből, mint behavazott fák válnak ki a virággal meg-
rakott akácok, melyeknek meghajlott ágain, mint nagy fekete gyü-
mölcsök ülnek sorban a fiatal frugilegusok. Itt-ott már egy-egy
vörös vércse is élénkebbé teszi a képet.

A Duna árterén, a nyakig vízben ülő füzek felé csapatosan
menekül a sok Fulica, a vonat zakatolása elől; hamvas varjú ácsorog
a szélvizek mentén; a tocsogókban néhány fehér gólya sétál, egyéb
élet semmi!

A Duna árterének nagy nyíltvizei fölött ok nélkül fárad a kutató
szem, a nappali forróság elől eltűnt onnan minden.

A cerna-vodai hídfő egy 55—60 m magas márgafal bevágásában
vezet a város felett 46 m magasan fekvő állomásra. A város maga
nem, de környéke már élénkebb madáréletre engedett következtetni.

Közvetlen az állomás alatt fekvő szakadékokban csapatosan
röpköd a sok Merops, hangjuktól lármás a vidék; a bokrokon collu-
riok állnak őrt, csupa ♂♂-ek, a gyepes oldalakon monedulák keres-
gélnek étel után s tele torokkal sietnek vissza kéményekben várakozó
kicsinyeikhez. Lent az aljban, lakott épületektől 25—30 lépés távol-
ban egymást hajszolja az izzó napon a sok ürge. Amint ezek játé-
kukban gyönyörködöm, leszáll elém a kavicsos útra egy fekete-
fehér kis madár, hirtelen egy pár bókot csinál s azzal eltűnik. Másod-
szor is jön s csak akkor ismerem fel benne az Oenanthe pleschanká-t.

Következő napon másfél órai utánjárás eredményeképp elárulja
fészke hollétét, mely egy, a terep szintjében kivágott oszlop mögött
van a föld alatt arasznyi mélyen s mindkét oldalról lyuk vezet hozzá.
A fészekben 4 darab 5—6 napos fióka volt. A ♀-ot egyetlen
pillanatig sem láttam. A kibontott fészket, úgy ahogy módomban
van, restaurálom s egy hétre rá meglepéssel látom, hogy mindkét
szülő gondosan hordja az ételt kicsinyeinek.

A közvetlen környéken túlsúlyban vannak a Meropsok, 2—3 pár
Coracias. A mocsaras, nádas helyek füzesein kakuk szól mindenütt
s hangjuk a nádi rigó visító kerregésével egybevegyül.

Saligny és Mircea-Voda állomások között a völgy északi szélét
25—30 m magas, meredeken leszakadó, rozsdavörös löszfal képezi,
melyen rengeteg Merops, néhány pár Coracias és sok vörös vércse
fészkel, közös kolóniában.

A völgy kelet felé folyton bővül, szélesedik; a rétség tóvá
változik, melyen túlnyomó a káka. Néhány Acrocephalus schoeno-
baenus menekül a kerekék zakatolása elől, 2 hím Circus aeruginosus
vergődik fel a nádból s Medgidia karcsú minaretjei felől lomha repü-
léssel úszik felénk az első fekete kánya...!

A Dobrudzsa közepén vagyunk, itt ágazik el a vasút délre
Pazardsik, északra Babadagh felé.

Medgidiától északra a terep megváltozik, vonatunk mindenütt
a hegy élén halad, a lehető legegységűbb vidéken. Ebben a monoton
egyformaságban, ameddig a szem ellát, mindenütt gyönyörű zöld,

végnélküli búzavetések terülnek el, anélkül, hogy bár egy arasznyi bokor, egy elárvult fa, egy beomlott kút gémje enyhítené az egyhangúság fásasztó unalmát. Sehol egy ház, sehol egy ember, mintha élettelen vidéken nyargalna velünk a vonat! Állomások, őrházak mellett haladunk el, melyek évek sora óta lakatlanok, tetőzetük hiányzik, ablak, ajtó nincsen rajtuk, egyedüli lakóik a füstí fecskék, melyek tömegesen fészkelnek itt a megmaradt padlózat gerendáin. Elmúlt, nehéz idők beszédes kérdőjelei, melyek akaratlanul is más irányba terelik az ember gondolatait . . . !

Ahol a pályatest bevágásban halad, Merops-lyukak sorakoznak egymás mellé, a madarak ott pihennek a táviróvezetéken sorban, mint valami színes gyöngyszemek. Trágisor állomáson a bakterház hiányos gerincserepei alatt 4 pár Sturnus fészkel, gyors egymásutánban hordják kicsinyeiknek az ételt; az állomás kertjében (?), a régi lövészárkok oldalában cca 30—35 pár Merops ütötte fel tanyáját s arasznyira az utazó közönség feje fölött fogdossák össze a röpködő bogárságot. Az állomással szemben egy zöld fűvel benőtt, kenyéralakú, hatalmas hegy fölött 6 keselyű kering alacsonyan, fajukat megállapítani nem lehet, de sötét színük inkább monachusra enged következtetni.

Elisabetha-Doamna állomáson, az elegyengetett kezelési területeken, a raktár mellett ürgék kergetődznek, maguk előtt 2 Calandra-pacsirtát vernek fel, melyek egy harmadik mellé telepednek le. Begyoltjaik nagyon kirívóak s röptük hosszú, kissé ívelt szárnyuk folytán a mi pacsirtáinkétől némileg elüt. A további út folyamán elég gyakori jelenség. Cogealac német község állomása előtt egy Euphorbia-fajjal (nicaeensis?) sűrűn benőtt juhlegelőről unosuntalan apró madarak emelkednek fel 20—30 m magassáig, hogy aztán rézsútos irányban újból levágódjanak. A robogó vonatról sehogysem sikerül fajuk megállapítása, de egy bizonyos, hogy pacsirták s így nem lehetnek mások, mint Calandrellák, melyek itt a Calandra-val egyazon területen élnek és költenek.

Itt már, mintha csak a csanádi puszták délibábja lopná ide, a távolból ezüstösen átdereng a Sinoë-tó hatalmas víztükre. Hamangianál sok fekete kánya és Circus kereng a vetések felett, hiszen alig vagyunk már pár kilométernyire a Zmeica-tó parti nádasaitól.

Codru állomáson beérünk az egykori, híres babadaghi őstölgyesek területére, hol a letarolt erdőknek helyén kefesűrű bozót fogad; a régi idők daliás emlékeiből még mutatványnak sem maradt meg egy is!

Itt most nincs hol megpihenjen a monachus, fészkelési lehetősége meg éppen nincs. Hol vannak azok az idők, amikor a SINTENIS-testvérek egyetlen tavaszon a monachus-tojások százait gyűjtötték össze anélkül, hogy e szám a rendes évi szaporulaton észrevehető lett volna?!

A vasút megpecsételte itt egyszer s mindenkorra a monachusok sorsát s ez vár majd azokra a területekre is, melyek Tulceaig még közbe esnek!

Babadagh nagyon kevert lakosságú városka. Végállomás lévén, innen egy bolgár rázós szekeren kellett hogy megtegyem a Jurilofcá-ig még hátralévő 28 km utat. Meglehetősen gondozatlan út vezet keletre, mindenütt a tölgyesek helyén felsarjadt fiatal erdő szélén, melyekben mint mondják, nagyon elszaporodtak a farkasok, a vaddisznó ellenben a makktermés hiányában itt hagyta e területeket s északkeletre húzódott a Duna-delta nagy nádrengeteibe, hol a plauron zavar-talanul éli világát.

Az út mellett egy-egy magányosan álló vadkörtefa vagy tölgy, melyről gerlekurrogás, vagy a lombok közt észrevétlenül meghúzódott Coracias-ok rekedt „rakk-rakk“-ja száll felénk. Permetező eső kísér végig az egész úton. A távolban minden irányban ragadozó madarak miniatűr röpképe rajzolódik rá a szürke égboltra anélkül, hogy fajukat fel lehetne ismerni. Egy dombtetőről aztán feltűnik előttünk Enisela község, a háttérben a Ramzin nagy tükrevel, melyen mint egy sötét koporsótető, sötétlik Popina sziklaszigete.

A sarlósfecskék nagy tömegben röpködnek az út mentén, néha a lovak között surran el egy-egy bátrabb, hogy a lovaktól felvert bogarat elcsiphesse. Innen kezdve már a Ramzin partjával párhuzamosan halad utunk, sok helyen azonban a szomszédos terep egy-egy hulláma a kilátást a tóra, teljesen elzárja.

Enisela után egy köves, emelkedő útrészlet következik, melytől jobbra és balra szétszórtan tölgyek és vadkörtefák sötétlenek, mint egy nemrég elpusztított őserdőnek utolsó hírneműi! E helyen rengeteg a Coracias, számuk minden képzeletet felülmúl. Az aljban, míg fuvarosom a szekeren valamit igazít, három távirópózna között, tehát 100 méter hosszban, 37 darab Coraciast és 2 gerlét számítok meg a vezetéken! Az erdőszélen nagy bokrokban virít a gyönyörű, piros virágú *Poenia tenuifolia* L., a fákön nagy *Lanius*ok ülnek, feltűnően sötétek, hasuk nem fehér, hanem szürke, harántcsikozottak, tehát fiatalok. Lehetnek *excubitor*ok, de lehetnek *Homeyeri*-k is.

Charamankiőj gazdag bolgár községben a községi kocsmá előtt nagy „kaszinózás“ van s nyolc lépésre velük szemben, a táviró-vezetéken egész tömeg *Merops* ül a legzavartalanabb nyugalomban, csak a lakodalmas menet rebbenti őket szét, mely gyönyörűen kifestett szekereivel és leányaival a községen csendben áthalad. A menet fölött, alig 30 m magasán, egy gyönyörű nagy sas húz ki az erdőszékek felé; szénfeketének látszik, akár egy holló, csak egy fordulatánál látom meg világos vállfoltjait, az első öreg parlagi sas!

A község után balfelől egy magasabb hegy meredeken szakad bele a Ramzin vizébe, ez a leírásokból már régi ismerősöm, a Cap Dolojman; 24 órán belül közelebből fogjuk egymást vizszontlátni!

A sarlósfecskék újból nagy tömegekben láthatók, amint párosával hajszolják egymást arasznyira a hullámzó vetés felett. A tojók még nem ülnek.

Előttünk néhány kilométerre 8 mozdatlan szélmalom áll, jeléül, hogy lakott helyhez közeledünk. Negyedóra után diadalkapu

alatt haladunk át, mely alatt félórával később a miniszterelnököt üdvözi a falu. Ez a diadalkapu egyelőre szomorú emlékem marad, mert ez s a közben beállott viharos időjárás volt az oka, hogy kirándulásom nem járt a teljes eredménnyel.

Jurilofca egy nagy és gazdag lipován halászközség, rendszerető, békés és előzékeny lakossággal, közvetlen a Ramzin partján. A falu közepéről egy igen hosszú móló vezet be a Ramzinba, mely mellett vízreépített raktárak, mérlegház van s a kisebb-nagyobb bárkák ezrei vannak kikötve.

Legelső utamon kevés látnivaló akadt, mindenütt a *Sterna hirundo* s a gyéribben előjövő *Sterna albifrons* csirregését hallani, még mielőtt a csillogó hullámtorlódásból kibontakozna karesú alakjuk. 8—10 lépésről csapnak bele a vízbe, hogy egy-egy apró halacszkával továbbállhassanak. Később a *Larus argentatus* cahinnans 10—12 példánya jelenik meg, eleinte magasan szállong, később bizalmasabb közelségbe kerül, de még mindig óvatosan kerüli az embereket s magasra emelkedve, száll el fölöttünk. Itt „martin“-nak hívják egyiket is, másikat is. A mólótól 100—120 lépésnyire egy egész récetársaság himbálódzik a hullámokon, de felismerni fajukat nem lehet, az apróbbakból való valamennyi.

Az izoláltan álló nádszigetek szélein mindenütt szürkegémek állnak, csaknem hasig a vízben, fölöttük pedig fekete kányák és Circusok örvénylenek tarka összevisszaságban s a szél két irányból hozza magával a *Botaurus* mély brummogását.

Másnap már kora reggel útban voltam a Cap Dolojman s az odáig elhúzódó 10—12 km hosszú partrészlet átkutatására. Eleinte szőlők közt visz utam, melyeknek alja már nádassá válik s szinte észrevétlen laposodik el a Ramzin vizében. A szőlőkben kevés a fa, jobbára kajszinbarack és mandula. Ennek következtében nagyon korlátolt az apró madarak száma is, csupán a *collurio* közönséges, ezenkívül akad néhány pár *Sylvia curruca*, *Sylvia communis* és egyetlen pár *Hippolais icterina*. Itt sem hiányzik a *Merops*, sőt az egyik szőlőben egy fűj kel fel közvetlen lábaim elöl. Szent Nikuláj nagy orosz ünnep lévén, egy kút mellett 10—12 gyermeket találok, amint körben a földön fekve, kártyáznak. Érdeklődésemre elmondják, hogy ezen a vidéken a legszebb madár olyan forma, mint a liba, de nagyon tarka, a Cap Dolojmanon rókalyukakban fészkel, de nem lehet a tojásaihoz jutni, mert a mészsziklában még csákánnyal sem lehet boldogulni.

Ezt a régi irodalmi adatot, íme most élő tanúk is megerősítik! A madár neve nem jut hirtelen eszükbe, de mikor megkérdem, nem-Casarcá-nak hívják, összeszenek s nevetve mondanak igent, annak örülve bizonyosan, hogy leírásukból a madárra ráismertem. Minden kecsegtető ajánlatom és ígéretem hiábavalónak bizonyult, egymagamban mentem tehát tovább a Cap Dolojman felé.

A legutolsó szőlőből 18—20 darab gyönyörű ralloides kel szárnyra, felséges látvány, amint a röptükben fehérnek látszó madarak a sötétzöld nádas előterében, a part mentén eltűnnek.

Egy beugró sziklás partrészletnél csupán annyi hely van, ahol egy szekér félig vízben, félig szárazon elmehet. Éppen e ponton állok, mikor egy tőkés gácsérnál nagyobb, de rövidebb nyakú és lúdszerű repülésű madarat veszek észre, amint éppen szemberöpül; mikor messzelátómba belekapom a képet, éppen fordul, de már nincs is tovább 40 lépésnél, nagy szárnytollai feketék, vállain nagy fehér folt, háta és hasa kirívó téglavörös. Egy *Casarca ferruginea* gácsér volt. A sziklás oldalt, ahol csak járható, gondosan átkutatom, de sehosem találok akkora lyukat, mely egy ilyen madárnak fészkelésre alkalmas volna.

Valamivel odább 2 nagy fekete madár igyekszik szorosan egymás mellett repülve a szárazra, nagy kormoránok, messzelátóval torkuk sárga csupasz bőre jól kivehető. Egy kilométerrel fennebb, zeg-zugos vonalban, egy hordalékkal borított kavicsos szárazulat nyúlik be messze a baltába, mely sehosem szélesebb 2 méternél, de helyenként csak olyan széles, hogy egy ember éppen csak hogy végigmehet rajta. A viharzó és nagyon hullámzó tóról ide menekültek a madarak; legvégső pontján sok *cachinnans* pihen; egy más, magasabb ponton *Sterna hirundók* és *albifronsok*, valamennyien fejjel egy irányban, szembefordulva a széllel; első harmadában 9—10 nagy kárókatona szépítgeti magát rettenetes tollászkodással. Ezek, a Sternákat kivéve, valamennyien a *Cap Dolojman* lakói.

Nagy ívben hajlik a tó széle s végében ott van a *Cap Dolojman*. A sziklatetőről gyönyörű kilátás esik a baltára. Víz és víz ameddig a szem ellát, csupán ahol a horizont és a víz egybeolvadnak, lehet inkább csak sejteni egy alig valamivel sötétebb árnyalatú csíkot, azt a nádszegélyt, mely a Fekete-tengert és a Ramzint egymástól elválasztja. Előttünk fekszik az egész Ramzin, óriási vízterülete egymagában 80.000 hektár!

Itt még a széleken sincs nád, a kavicsos talaj erre nem alkalmas, nyílt víztükör az egész s éppen azért madárvilága a legkorlátoltabb.

Fájdalom, az idő nem kedvezett arra, hogy a *Cap Dolojman* folyton hámló szakadékait egy alkalmas pontról részletesen áttekint hettem volna. Ebben megakadályozott a folyton fokozódó erős szél, másrészt az a depresszív érzés, mely a szédülő fejet a mélybe igyekszik húzni.

A *Cap Dolojman* lakói gyanánt ennek dacára megállapíthattam az alábbiakat: *Phalacrocorax carbo sinensis*, *Larus cachinnans*, nagyon sok *Apus apus*, *Coloeus monedula soemmeringii*, az aljakban *Oenanthe oenanthe*, feltűnő kevés *Motacilla alba*, 2 pár *Tadorna*, *Casarca ferruginea*, fenn a tetőn *Falco tinnunculus* és néhány pár *Oenanthe pleschanka*.

Annak az elvadult, illetve itt élő galambfajnak, melytől DR. FLOERICKE még említést tesz, ma már semmi nyoma.

Visszatérőben több *Tadornát* és *Ferrugineát* láttam, utóbbiakból egy alig 30 lépés távolra repült el mellettem, mire észrevett, kitért s félelmében háromszor „guud“—„guud“ hangot adott. *Podiceps cristatus* is mutatkozott a nádasok belső szélein.

Délutánra a szél valóságos viharra fokozódott. A jurilofcai halászmólón többször elnéztem, hogy a *Sterna hirundo* és *albifrons* 3—4-szer kellett, hogy belevágjon a tajtékozó szélvízbe, míg egy-egy halacsukat elcsiphetett. Esti 5 óra tájban, a keleti égbolt feketekék háttérében, mintha egy alakját folyton változtató, ezüstös csik lebegne Portita irányából. Ez a folyton kígyózó vonal hol élesen feltűnt, hol teljesen elveszett, hol vastagabbá vált, hol gyöngysorszerűen felszakadozott, majd a magasba emelkedett, majd újból annyira alászállott, hogy az előtér tajtékozó hullámfodrai teljesen elnyelték.

Közel másfél órába került, míg megszámlálhattam s felismertem őket. 34 darab gődény volt, hogy *onocrotalus* vagy *crispus*, nem állíthatom, utóbbit azonban valószínűbbnek tartom. Eleinte a Golovičán akartak beszállani, de a viharban nem sikerült; amikor előttem 4—5 km távolban elhúztak, csőrük és torokzacskójuk vörössége jól kivehető volt. Északra tartva, átlag 100 m magasban, mindenütt a Ramzin fölött, Sarichiőj irányában eltűntek.

Első és véletlen találkozásom e hatalmas madarakkal éles vonalakkal vésődött emlékembe.

A röviden elmondottak már maguk is igazolják azt, hogy a Ramzin madárvilága korántsem olyan gazdag fajokban, sem egyedekben, amint az ember azt elképzei. És ennek oka egyetlen körülményben, a tó alakulatában keresendő.

A hatalmas víztükör monoton egyhangúságát nem zavarja semmi, csupán északi részében a Popina sziklasziget. Széleit legnagyobb részben diónagyságú mészkőtörmelék borítja, minden vegetáció nélkül. A kultúrterületek közvetlen folytatásában itt-ott keskeny nádszalagok húzódnak, Jurilofca mellett pedig nagyobb nádszigetek vannak még a parttól 2—3 km-re is. Ezek azonban a madárság szempontjából semmit nem jelentenek, mert ezeket vagy marhák legelik állandóan, vagy folytonosan vágják. Nincs az a hazatérő szekér vagy bárka, melyen 3—4 hatalmas, frissen vágott nádkéve ne volna. Az itteni kistermetű tehenek kora reggel úszva jutnak e nádszigetekre s csak a késő szürkület viszi őket haza. Egy alkalommal ezeket az úszó, apró fekete pontokat gődényeknek hittem, de egy 10 éves lipován gyerek nevetve árulta el, hogy azok nem madarak, hanem a hazafelé igyekvő s szigetről szigetre úszó teheneknek a fejei látszanak ki a vízből. Másnap messzelátómmal győződtem meg, hogy igaza volt.

Egy másik feltűnő dolog a Ramzinen az, hogy az apró gázlók, Charadriusok, Tringák, Recurvirostrák, Haematopusok etc. hiányzanak. Korábbi kutatók, a SINTENIS-testvérek, ALLEON, SEEBOHM, RADAKOFF, HODEK, ALMÁSSY stb. e területeken még jelentékeny számban találták. Akkor azonban a Ramzin sótartalma sokkal nagyobb volt, mint most s e madarak életviszonyainak inkább megfelelt. A haltermelés fokozása céljából a Ramzint a György-csatorna útján összekötötték a Dunával s vizét ez úton annyira felédesítették,

hogy a legkényesebb édesvízi halak is nagy bőségben tenyésznek benne, délnek természetesen sótartalma folyton emelkedik, míg a Sinoeban a tengeri halak predominálnak, ennek tükre direkt összeköttetésben lévén a Portifán át a Fekete-tengerrel. A Sinoe partjainak vegetációja nagyjában ma is ugyanaz, míg az édesvíz bevezetése következtében a Ramzin partrészeinek elnádasodása konstatálható. Ez a különbség szemelláthatólag jut kifejezésre ma is a Ramzin és Sinoe madárvilágában.

A kedvezőtlen idő következtében ott hagytam Jurilofcsát szekéren délnek tartottam, mindenütt a Zmeica partján haladva. Paşa-Cäsla és Lunca községek között, az út mindkét oldalán elhúzódó vetések fölött nagyon sok sirály tücskészik. Mire közelükbe érek, egy sem látható közülök, hogy megtudnám állapítani, vajjon ridibundusok voltak-e, vagy melanocephalusok, miután ebben a szokásukban teljesen egyek.

Ceamurli de jos, bolgár község felé csoportokban száll a sok seregély. E község házai jobbadán réteges terméskőből vannak összerakva s csak belső oldalukon vannak tapasztva, külső részük a legbőségesebb fészkelési lehetőséget adja a lyukakban költő madarak számára.

Az utcákon nagyon sok banka sétál, feltűnően bizalmasok, a szekérnek is oldalvást csak kitérnek, de fel nem repülnek. Két helyen figyelem meg, hogy fiainak ételt vive, eltűnik a fal egyik lyukában. Egyik éppen a piactéren kaszinózó bolgároktól 10—12 lépésre. E helyen való gyakori voltát az emberek sajátos építkezési módja magyarázza meg.

Mocani állomás az egyetlen emberlaktahely, melyet az ember e pontról lát, kőből épült nagy, masszív, emeletes épület s kéményének tetején, ott illegeti magát egy ♂ *Oenanthe pleschanka*; váróterem, folyosó telve szennyel, melyet a füstí fecskek fészkeikből aláhulló piszok okoz.

* * *

A Mocanitól Medgidiáig megtett úton jóval több Calandrát láttam, mint idejövetelem alkalmával.

Cerna-Vodától Rasováig egy órát tart a gőzhajó útja, rendkívül változatos, néhol meredek, sziklafal módjára alászakadó magas löszpartokat hagyva maga után. Ez az a szakasz, melyen a régebbi kutatók nagyon gyakorinak találták a vörös ásó-ludat, a Casarcát. Ma már nem ismeri senki, s én a legszorgosabb átvizsgálás után sem láttam a Cerna-Voda—Oltina szakaszon, annak dacára, hogy e vidék élettani viszonyainak rendkívül megfelelő.

Az a rettenetes forrás, ami Rasovában való tartózkodásom egész ideje alatt megszakítás nélkül uralkodott (37—39 R°), a megfigyelésekre egyáltalán nem volt valami kedvező. Az alátűző nap hevében átizzott omlások és szakadékok között csupán a mérhetően

tömegben előjövő Meropsok és hol itt, hol ott előbukkanó Coracias párok érzik magukat jól.

Van még egy madár, melynek ez a perzselő forróság szinte élet-szükséglete, s csak akkor érzi magát megelégedettnak, mikor a többi madárság, eltikkadva menekszik a legsűrűbb lomb közé. Ez az Oenanthe pleschanka. Egy gyönyörűen színezett fekete-fehér jószág, mely legalább a szabadban valamivel természetesebbnek látszik, mint nálunk honos testvére, az Oenanthe oenanthe. Minden 2—300 m hosszú területet egy-egy pár vett birtokba, s azon belül más fajabelit meg nem tűr. Viselkedésében vadnak nem nevezhető, sőt inkább bizalmas. Valahányszor egy-egy párnak a területén vezetett el utam, a hím szemberöpült velem, 25—30 lépésre leszállott előttem a sánc szélére, vagy az út egy-egy kiálló kövére, a légykapókra emlékeztető szárnylibbentéssel pár gyors bókot csinált, s tovább repülve, gondosan végigkísért a birtokba vett útrészen. Itt elibém jött a szomszédos hím s kezdődött elülről az előbbi játék s így tovább.

Mozdulatában rendkívül gyors, kecses, s az a látszata, mintha szépségének teljes tudatában, kellené magát. Prédáját ugorva, futva, bujkálva és röpülve akár egyenes irányban, akár ívben oly hihetetlen gyorsasággal űzi, hogy előle nincs menekülés. Futása akárcsak a kis Charadriusoké, hihetetlen gyors gurulás, s ha megáll, mindig a közvetlen környék legmagasabb pontján állapodik meg. Ha nagyobb szöcskét fogott, mint amelyet csőrével teljesen szétnyomhat, rendszeren a kőhöz, göröngyhöz vagy a távirdaoszlop tetejéhez dörzsöli, miközben farkát legyezőszerűen kissé szétnyitva, megelégedetten hajtogatja, mint a Laniusok. Hangját nem hallottam, feljegyezni nem tudtam, ha egyéb nem is, de a mindenütt tömegesen röpködő Meropsok folytonos, s az unalomig egyhangú „vurukk-rukk” hangja ezt lehetlenné tette. A Rasova—Vlatjo útszakason körülbelül 10—12 párt figyeltem meg. Csupán egynek sikerült fészket megtalálnom május 27-én.

Hihetetlen nehéz terepen, félórai keserves izzadás után árulta el fészke hollétét a ♀. Egy három méter magas, csaknem függőleges, Meropsoktól és Ripariáktól spongya módjára át- és átlyuggatott löszfal legtetején, a gyeptakaró alatt 20 cm mélyen, egy férfiökölnyi térfogatú szűkbejáratú lyukban volt. A lyukban pár gyökér hevert keresztül-kasul rakva, a fészkekrakás tehát csak a kezdet kezdetén volt. A cerna-vodai pár adataival egybevetve, azt hiszem e párnak első fészkealja valami úton tönkrement, s egy második fészkeléssel akart szerencsét próbálni. A hantmadarak ugyanis évenként csak egyszer költenek, de ha első fészkealjuk tönkremegy, rendszeren 16—18 nap multán újra költéshez látnak. A két fészkelés közti időkülönbség e feltevést mindenben igazolja.

Rasovából első kirándulásom a Vlatjo nevű mocsárnak szólt. Szakmunkákban, így REISER „Ornis balcanica”-jában olyan szűkszavúan odadobott, de nagyokat ígéro jellemzése van e mocsárnak,

mely az embert a legvérmesebb reményekre jogosítja fel. Boldog voltam, még csak elképzelésében is annak, hogy rövidesen a nagy Plegadis, Platalea, Nycticorax és Phalacrocorax pygmaeus-kolóniák között barangolhatok, elbágyadva a dágványok mellet-megülő nehéz kotu-szagától, a mellettem és fölöttem kavargó és lármázó ezer és ezer madárpár éktelen lármájától elszibbadt érzékekkel...

Jó, hogy az ember néha álmodik! Mert, fájdalom, a jelen, annak a mindenfelől égig magasztalt madárgazdagságnak egyetlen százalékát sem őrizte meg az én késői látogatásom számára!

Legelsőnek is le kell szögezmem, hogy a mai Vlatjo többé nem „mocsár“, hanem határozott tó, váltakozó vízállással. Keleti részén nagyon sekély, fű és virág magasan kinő belőle, de azért feketének feltűnő mélységei, amint személyesen győződtem meg, néhol a nyolc métert is meghaladják! Nagy víztükrei gyönyörű nádasokkal váltakoznak. Soha és sehol ilyen bujanövésű nádat nem láttam. Rasovai házigazdám udvarában kapu, kerítés, háztető, minden a Vlatjo nádjából került ki, itt láttam nyolc méternél magasabb ép szálakat, melyek azonban vízszínmagasságban lettek levágva, teljes hosszuk tehát egész biztosan megvan 12 méter. Az egyes szálak töben 3·5—4 cm átmérőjűek, mint valami vastag sétatobot.

A tó körülbelül 5—6 km-re fekszik Rasovától délnyugatra s a jókarban tartott műút két részre osztja. Az északi rész a Dunaág füzeseivel függ össze, a déli több kilométer hosszban ékelődik be kopaszon emelkedő, magas halmok közé. A Vlatjónak nyugati irányban mintegy folytatását képezi a Mierleanu-tó.

Az érintkezés pontjától délre, alig kódobásnyira a víztől, egy 60—70 vályogházból álló kis cätun (telep) terpeszkedik a hegyoldalban, Vlatjónak hívják ezt is. Az utat déli oldalon mindenütt magas löszfalak határolják, néhol olyan méretekben és tagoltsággal, hogy a Gyps fulvus is nyugodtan megtelepedhetnék üregeiben; fennebbi szakaszán annyira meredek, hogy csak egyes pontjain lehet feljutni tetejére s oldalai csenevész szillel és tölgyvel vannak itt-ott benöve, melyek alatt juhok legelnek.

Erős nagytűsű messzelátómmal a tetőről néztem végig az egész terepet, vizet és környékét egyaránt. Kedves meglepetéssel szolgáltak a Vlatjo kezdetének már azok a pontjai is, hol, mint a mi pocsogóinkból, a Scirpus, az Euphorbia stb. a víz tükre fölé emelkedtek. Kilenc gyönyörű hatyú (olor) keces nyaktartással himbálta magát a víztükrokn, csak nagyritkán szedett fel egyik-másik valamit a víz tükréről. Egy nagyobb tükör közepe táján, ahol egy magas fűvel benőtt vízlevezető csatorna körvonalait lehet kivenni, négy vadlúdcsalád úszkál, mindenütt a ♀ és a többé-kevésbé fejlett zöldesszürke pipék. Két családban 7—7, egyben 8 és egyben 6 pipe van; utóbbiak csupán böjti ruca nagyságúak.

A tükör felett Sterna hirundo és albifrons szállonganak, de csak korlátolt számban. Az út szélétől 8—10 méter távolra 3 kis kárókatona halászik; egy ember közeledésére annyira alámerülnek,

hogy csupán fejük van kint a vízből s mikor éppen mellettük megáll, hogy pipára gyújtson, elbuknak s úgy eltűnnek, hogy többé a legaprólékosabb keresés mellett sem találom meg őket.

Lennebb, hol a nádasok közelebb esnek az úthoz, szürke gémekek állanak hasig vízben s recsegő trombitáló hanggal szállanak fel egymásután s egy darabig a nád felett össze-vissza kavarogva, a messzi túlsó part szélvizeire újból leereszkednek.

Aprómadárban ez a vidék is feltűnően szegény. Alig néhány fehér billegető élénkíti a képet, a hullámveréstől partralökött uszadék között élelem után kutatva. Amíg Vlatjo egyetlen halásza előkerül, egyet sétálok a part mentén, melyet a község sertései valósággal felszántottak s melyen a házi ludak nagy csapatokban legelésznek. A parttól az összetört nád széléig 8—10 méter a távolság s érdekes, hogy ennek a keskeny csíknak milyen élénk a madárélete.

A partmenti vízből kiemelkedő földtarajokon csoportosan ülnek a *Sterna hirundok*; gyöngéd csirregéssel fogadják minden melléjük leereszkedő vagy fölöttük elszálló társukat. Aránylag sok az *albifrons* is, alig pár lépésnyire bevárják az embert. Kedvesebb teremtések elképzelni is lehetetlenség! Az ivarok a megtestesült gyöngédség egymással szemben. Előttem 5—6 lépésre vág bele a vízbe úgy, hogy semmi sem látszik ki belőle s mire felszáll, 3—4 cm hosszú halacska vergődik csőrében; leszáll egy göröngy tetejére, vagy valami uszadék szélére s kényeskedő cirregéssel hívja magához társát; az leszáll melléje s csak akkor látom, hogy annál is van egy éppen akkora halacska. Szorosan egymás mellett ülve, szörnyen kínálják egymásnak kölcsönösen zsákmányukat, de mert más megoldást nem találnak, mindkettő felszáll s röptében fogyasztja el kiki a magáét s kezdődik a játék újból elülről és nem únják meg reggeltől-estig ugyanezt csinálni mindennap.

A nyílt víztükrön sok böjti ruca himbálja magát, rekegő hangjuk messze kihallszik, később cigányrécék szállanak közelükbe, de nem keverednek össze. A kákás részek sötét labyrinthusaiból gyerekökölnyi, apró, barna tollú gömböcskék merészkednek elő, hogy ügyes bukdácsolásukkal gyönyörködtessenek. Nagyon félénkek, alig közeledünk feléjük pár lépést, egy halk, füttyszerű hang hallatszik s eltűnik az összes. *Podiceps ruficollisok* voltak. Valamivel lejjebb akad *nigricollis* is, világos hasuk s kissé természetesebb voltuk azonnal megkülönbözteti őket. Az egész társaságtól félre 3 *Podiceps cristatus* fitogtatja búvártehetségét. A nádban szorgalmasan kityeg a *Fulica* s a vízitök nagy vízen-nyújtózó levelein egérmódra hajszojja egymást 2 *Porzana porzana*. Egy száraz nádszál közepén nádi sármány szárítgatja tollait, csak az imént fürödhetett meg, szénfekete feje elárulja, hogy hím, de nem lehet tudni, melyik alfaj képviselője, talán az *Emberiza schoeniclus tschusii*.

A házi ludak közt sok fehér gólya ácsorog, fészkeikkel tele van a kis község; néhol oly alacsonyan vannak elhelyezve, hogy sétabottal könnyen elérhetők. A legtöbb náddal és szalmával fedett,

vesszőből font, vályogtapasztású sertés- vagy libaól tetején terpeszkedik, körülöttük kizöldült, a széltől felhordott s magból kelt gyom; egy helyen virágzó pásztortáska-bokor csüng alá. Az ember egyes esetekben kell, hogy csodálkozzék, hogy ezek a korhatag tákolmányok a fészkek súlya alatt még nem szakadtak le. A fészkekben még mindenütt tojások vannak, tátott csőrrel, lihegve ülnek rajtuk a tojók.

Csolnakosom szűkszavú ember, látszik, halász-népség; ha kérdik, felel, ha nem, hallgat, mint a sír. Érdeklődöm tőle, van-e Sitar negru (Plegadis), Lopatar (Platalea), Bâtlan mic (Phalacrocorax pygmaeus) és Jidan (Nycticorax)? Jól ismeri valamennyit, de most itt ok nélkül keressük, tavasszal, mikor még araszos a nád s nagyobb a víz, felhőkben szállnak a szélvizek fölött, de ilyenkorra rendszeren eltűnnek. Nem mai ember; a vizen élte le csaknem egész életét, de nem emlékszik rá, hogy ezeknek fészket valaha is talált volna. Az igaz, teszi hozzá magyarázólag, hogy nem is kereste soha; vadlúd, kacsa, hattyú, vízityúk az más, azokhoz ma is elvihet, ha parancsolom.

És neki indultunk a nagy, nyolc személynek való bárkával a Vlatjo fekete vizének.

* * *

A víztükrök teljesen üresek, 1—1 fölöttünk elszálló szürkegém sötét árnyéka úszik át csupán rajtuk. Nem röpköd bárkánk körül csillogó szárnyú szitakötő, a nádszélek nympheáinak barnára égett levelein nem ülnek sütkérező békák; mindössze nagy, üres csigaházak hirdetik, hogy mégis kell valami életnek lenni a víztükrök alatt. Egy kiugró nyelvből, a lenge nád közül 2 vadlúd kel fel nagy lármával, bárkánkat párszor körülkerülik s valahol előttünk újból beszállanak. Aztán sokáig, újból semmi élő!

Bárkánk mindenütt a nádfal szélén halad, csendben, csupán az evezők loccsanása hallszik olykor. Egy sűrű részből valami cincogás hallszik ki, hirtelenében arra gondolok, hogy az evező nyiszorog kapcsolatában, de nem, egy apró, nyúlánk elszálló kis madár körvonalait sejttem inkább, mint látom. A bárka megáll s 30 lépésnyi távolban egy sápadt színű madár szalad végig egy megdőlt nádszálon s annak félmagasságából levágódik a nádtorzok közé. Felismerni lehetetlenség volt, de minden valószínűség szerint Panurus lehetett. Tovább haladunk s egy fordulónál előttünk, szorosan a szemközti nádfal árnyékában 8 darab vadlúd ül egymás mellett legfőlebb 60 lépés távolban. Nem látszanak ijedősöknek, izgatottságukban erősebb úsznak, de mert a halászt jól ismerik, víziútjait s naponkénti zaklatásait már megszokták, tudják, hogy nincs mitől tartani s csendben ülve maradnak. De mikor fordul a bárka s észreveszik, hogy most kivételesen négyen ülnek benne, oly éktelen lármával szállnak fel, hogy gágogásukkal felferik az egész tó csöndjét. A lárma szürkegémek verdődnek ki a nádból, eleinte egy, később 3, 7, 12 s több is. Itt egy telep kell, hogy legyen! A nád olyan

sűrű, magas és vastag, hogy a víztükör felől semmi remény a telephez jutni. Csolnakosom egy hosszú kerülőt tesz s hátulról igyekszik behatolni. És a dolog, ha nehezen is, de megy. Valamennyiünkről szakad az izzadság, nádtól össze vagdalt kezeinken csurog a vér, de tovább kell jutnunk. Bárkánk már alig éri a vizet, mikor egy és fél órai emberfeletti vergődés után a nádtorzsok között szépen fennakadunk, se előre, se hátra!

A román sem különb a magyarnál! Hátrafordultak s míg izzadt homlokukat törülgették, olyan éktelen káromkodást csaptak, hogy dicséretére vált volna a legkitanultabb strázsamesternek is. Idáig csendben voltak. A most kitört hangos lármára előttünk jobbra egy, balra egymásután négy nagy hófehér madár körvonalai bontakoztak ki a nádból, hogy a nádbugák fölött észrevétlen eltűnjenek. Nagy kócsagok voltak. Sajnos, mindössze néhány másodpercig láthattam őket.

Most már, ha török-szakad, előre! Valamennyien a bárka hátuljára kerültünk, hogy azt lenyomva, orra a magasba emelkedjék. Sikerül. Embereim jobbról-balról belemarkolnak a nádba s így húzzák előre a súlyos terhet, míg én a lekapcsolt evezővel hátulról tolom. Nagy erőfeszítéssel, de csak előbbre jutunk. Fél óra múlva az első szürkegémfészkek mellett van bárkánk, de már útközben felborít egy Fulica-fészket, melynek vízben úszó tojásai közül nagy nehezen 6 darabot kihalászkok. A szürkegém fészke nagyon hevenyészett tákolmány, 30 cm magasan a víz fölött, mindössze 50—60 szál nád van keresztbe rakva és sáslevelekkel, úgy a hogy, bélelve. Egyetlen tojása véres és meszes, de teljesen friss, a vízben alámerül. Ott hagyunk fészket és tojást s vergődünk előbbre, pár lépés és 4 fészkek van előttünk. Valamennyi nagyon hevenyészett építmény, aljuk éri a víz tükrét, a legmagasabbnak tojóágya 48 cm magasan van. Átmérőjük 35, 35, 37 és 38 cm, mélységük 6, 7, 6 és 8 cm. Utóbbi nagyon erős és tartósan van összerakva, tojóágya régi, száraz nádbugával gondosan bélelve. Egyetlen fészkealj sem teljes, a tojások száma 1, 1, 1 és 2. Az egyesek kívülről, mintha vérrel volnának bekenve s még valami zöldes piszok is tarkítja, mely nyilván a madár ürülékétől ered. A 2-es fészkealj tojásai szép tiszták, föltűnő gömbölydedek, héjuk mintha gyengén puderezve volna, egyikén 2 kicsiny krétafehér ürülékfolt.

Amíg a fészkekről méreteket veszek, embereim pihennek. A két rasovai kíváncsisággal mustrálja az én piszmogásomat, csolnakosom pedig, mint hajóskapitányhoz illik, a továbbvezető utat kémleli. Egyszer aztán felmutat a nádra. Előttünk 20 lépésnyire egy nagy fészkek sötétlik a nád között, átlag 2 méter magasságban. Az első kócsagfészkek! Aránylag könnyen jutunk melléje. Magasan van, fel kell, hogy álljak a csónak orrára, hogy kinyújtott kézzel belenyulhassak. Három tojás van benne csupán, még melegek, amint kezemben forgatom, valami egyenetlenséget érzek a héján, a három közül kettő már meg van törve. Alakjuk szép, hosszúkás, színük a kotlás

miatt már nagyon megfakult, pórusaik hellyel-közzel jól kivehető csatornába sorakoznak a tojás hossza irányában. A fészkek gondos és erős építmény, 2 méter 38 cm magasan a víz fölött, letördelt és összehajtogatott avas nádszálakra építve, külső átmérője körülbelül 80 cm, de az alapépítményből méternyire kiállanak oldalvást a nádszálak. Maga a fészkek 30 cm magas, tojóágya meglehetősen mélyített, de megmérni nem tudom, belseje gondosabban párnázott, mint a cinereák fészkeinél. Zsebtükör segítségével nézek bele, nádlevelek és száraz nádbuga képezik a belést. A fészkek alj eredetileg 4 tojásból állott, egynek héja nagy darabokban van a fészkek belső oldalára száradva. Oldalvást, 20 lépésnyire 3 fészkek van egymás mellett. Egy hasonló, kettő valamivel kisebb magasságban. A két alacsonyabba éppen csakhogy beelátok, lévén 196 cm magasan. Egyikben is, másikban is 3—3 tojás, melyek közül egy meg van törve; a töretlen tojások magasan fenn úsznak a vízben, tehát nagyon költöttek. A harmadik, 217 cm magas fészkekben, egy egynapos fiatal, kettő nagyon megtört és egy töretlen, de nagyon költött tojás.

Tekintettel a fészkek tartalmára, nem akartam sokáig itt időzni. Az aggódó szülők is már sürgettek, nagy magasságban ott kerengve fejünk felett, mint valami fehér galambok. Visszatérőben megtaláltuk kissé oldalt az ötödik fészket is, de a vízből magasan kiálló nádtörzsoktől olyan jól körül volt bástyázva, hogy meg sem próbálkoztunk. Pedig szerettem volna odajutni, ha nem másért, azért a messze kivilágító szép fehér dísztollért, melyet a tollázkodó madár a fészkek peremére hullatott.

A telepet elhagyva, lecsendesedett minden s távozásunk után negyedórára egyenként visszazálingóztak kócsagok és gémekek egyaránt. Kerülő úton tértünk vissza s csónakosunk már előre figyelmessé tett egy úszó gyökértömbre, mely a magas nádszélctől 15—20 méterre előretolva mindössze pár ujjnyira emelkedett ki a 8 méter mély vízből. Az elhullatott tollakból látszott, hogy ludak és kacsák itt szoktak tollázkodni, ezen az alig asztaltető nagyságú pihenőn. Amikor aztán a csáklyafa nyelével félrehúzó valami zöldes, nyálkás uszadékot, 5 *Podiceps cristatus*-tojás válik láthatóvá.

Sok vöcsökfészket láttam már, de ilyen exponált elhelyezésben egyet sem. Nálunk inkább a lenge, gyér nádban fészkel, *Fulicák* társaságában, előszeretettel abban a részben, amely a sűrűbb náddal határos.

A Vlatjóra való emlékezésül, az amúgy is feltűnő nagyméretű tojásokat magammal hoztam.

A következő napok egyike, nevezetesen május 30-a, legszebb emlékeim közé fog tartozni. E napon a ragadozó madaraknak olyan tömegében volt részem gyönyörködhetni, amelyet a legmerészebb fantázia is alig termelhet. Valósággal felvonulásnak nevezhetem a ragadozóknak ezt a hirteleni, tömeges és délnyugat-északkeleti irányban haladó vonulását. Tekintettel, hogy napközben a forróság

az áthevült, magas löszfalak alatt csaknem elviselhetetlen (39—41 R°), már nagyon korán útban voltam, hogy egy alkalmas pontot keresve, egész napomat a madárságban való gyönyörködésben tölthessem.

A harmat nagyon hamar szárad, reggel 6 órakor már nagy a meleg, de elviselhető. Már utam elején láttam néhány Falco peregrinust, nagyon sok Milvus migranst, 3—4 darab Falco cherrugot, rengeteg parti fecskét, mely itt ezerszámra fészkel a Dunaág homokpartjaiban s melyek régi, új és félbehagyott fészekcsatornáikkal annyira átlukgatják a homokos partot, hogy az úgy néz ki, mint egy nagy spongya. Unos-untalan szakad is le egy-egy ilyen partrész, a fészkek nagy tömegét semmisítve meg. A Duna szélében úszó apró tojásait magam is láttam.

Előttem nagy kormorán úszik a szélvízben, fejem felett pedig egymás után, nem is túlmagasan 6 darab Haliaeetus albicilla húz el; van köztük gyönyörű fehér farkú, van köztük teljesen kávébarna s akad olyan is, melyiknél a ventrális részek füstös barnák, de világosan tarkáltak. Szárnycsapás nélkül, félig szétterjesztett farokkal húznak el a Dunaág fölött. Most aztán nem igen van idő rá, hogy egyes példányokban gyönyörködhessünk! Nagy, sötét madarak trapézalakú röpképe tűnik fel Oltenița irányából; csaknem kimért távolságokban követik egymást, szárnycsapás nélkül, mint valami hangtalan repülőgépek. Egy részük elég alacsonyan, a többi magasan. Lehetnek 20—25-en. Az alacsonyabban repülők nagyobb része monachus, a többi fulvus.

És a Milvusok! Valóságos tömegben tűnnek elő minden irányból. Az első kődobásnyira verekszik össze egy hamvas varjúval; az utolsó pedig még csak alig felismerhető, kicsinyke, de egyre növekvő pont a horizonton. Vannak percek, amikor 50—60 darabot lát belőlük egyszerre az ember. Viselkedésükben tolakodók, szemtelenek és erőszakosak. A rasova-vlatjói úton láttam, amint a gyanútlanul kullogó köpeknek a szájából, hátulról támadva, ügyesen ragadta ki a pipa módjára kilógó berbécsbordát. Láttam, amint 2 példány egy békésen továbbgyekvő albicillába belekötött s szárnyaikkal olyan támadólag verdesték, hogy az végtére is kitért előlük s a magasan keresett menedéket.

A többi ragadozó madarakkal szemben mutatkozó nagy számbeli fölényt e fajnak, ha megmagyarázni akarom magamnak, önkéntelenül is ennek a terepnek megfelelő voltában kell keresnem azt.

A Duna árterében itt mindkét oldalon nagyon sok keskenyebb-szélesebb vízér van, melyek hálózatosan egymásbafolyznak, kisebb nagyobb szigetek egész tömegét zárva körül. E szigetek mindenütt buja növényzetnek adnak életlehetőséget. Magasra fősarjadt, aránylag vékonytörzsű tölgyek, fűzek, égerfák, kőriscsoportok sűrűsége, alant pedig szeder, kecskefűz, méternél magasabb Euphorbiák, s a törzsek odvaiból lecsüngő, piros gyümölcsű Solanum dulcamara takarják örök árnyékba e rejtett ereket.

Ez a terep, a téltől eltekintve, teljesen járhatatlan. A Duna tavaszi áradásai mérhetlen területeket borítanak víz alá, amely csak későn kezd visszahúzódni, s a mélyebb pontokon nagy, periódikus tavakat hagy maga után. Ezek a kinnrekedt halakban bővelkedő, elfüvesedett időleges vízállások, melyeknek vize csak hónapok múltán szívódik fel, s a Duna vízrendszere által partradobott állati hullák egyfelől gondtalan és könnyű megélhetést biztosítanak számára, másfelől pedig a szigetek ligetei és erdői bőséges fészkelési lehetőséget, s teljesen zavartalan szaporodást biztosítanak e fajnak. Jegyzeteimből látom, hogy a párnapos ittartózkodásom alatt látott fekete kányák számát legkevesebb 1200 darabra becsültem. Ezzel szemben *Milvus milvus* egyetlen példányt sem láttam!

A fekete kányák nagy tömegéből röpülésével és szárnyainak szabásával azonnal kiválik néhány olyv is.

Röptük határozott, egyirányban tartó, nem tétova és bizonytalan, mint a migransoké. Aki tudja, hogy itt már a *Buteo b. zimmermannae* költőterületén van, könnyen ennek hihetné. Ha karcsúbbnak is látszik, ha röpte valamivel könnyebbnek tűnik is fel, mint a *Buteo buteo*-é, a fajt ekkora távoból felismerni már nem lehet, ép-úgy lehet az közönséges *Buteo*, mint a *Zimmermannae*.

Érdekes, hogy e területen a véresék teljesen hiányzanak, *subbuteo*t is egyetlen példányt láttam, füstifecséktől körüllármázva.

Ha már a ragadozóknál tartok, hadd említsem meg aznapi utolsó élményemet, amely nem éppen mindennapi eset. Dél tájban egy gyenge szellőjárás lehetővé tette, hogy otthagya korábbi megfigyelő helyemet, egy órányira délkeletre húzódjak, s ott az út meredek oldalán fölkapaszkodva a juhokrágta tölgybokrok között egy újabb figyelőhelyet keressék magamnak. Miután a közel 30 m magas *plateau*-nak éppen a legfelső pontján telepedtem meg s a magaslatnak csak az útra dülő részsíje van fásítva, az egész környező terepet nagyszerűen beláthattam. Előttem nagy, sík víz, néhány folt náddal. Egymástól 300 m távolságra két csoport *Cygnus olor*, egyikben öt, a másikban hét darab, nyugodtan úszkálnak egymás közelségében, s csak nagyritkán vesz fel egyik-másik valamit a víz felszínéről. Sokáig elgyönyörködöm méltóságteljes, kimért mozdulataikban, egymás közt is úgy viselkednek, mintha tudatában volnának szépségüknek.

Nem úgy az a 20—25 darab nagy kormorán, melyek a legmélyebbnek látszó ponton halásznak. Egy részük állandóan a víz alatt van. Megfigyeltem egy oldalvást különállót, egy ízben 2' és 19''-ig maradt a víz alatt.

A csaknem kibírhatatlan forróságban lassan elült minden, csupán egy *Sterna albifrons* szálldos még lomha szárnycsapásokkal a tó parttrasodort uszádéka fölött, mikor déli irányból az út fölött egy fehérfekete, nagy madár röpül felém. Hirtelen gólyának nézem, de csőre nem piros, piros hosszú lábaiból meg éppen nem látok semmit. Szembe röpül csaknem, emiatt nehéz ráismerni. Amint azonban köz-

vetlen alattam elhalad, a fej csupasz sárga bőrével és karcsú gyenge csőréről rögtön ráismerek a Neophron percnopterus-ra. Az utat kémelve száll el alattam, oly csendesen ülök, hogy talán észre sem vett, pedig alig voltunk egymástól 20 lépésnyire. Egy darabig szorosan tartotta az utat, azután egy harnt haladó patakocska völgyén jobbra kitért. Valószínűleg táplálék után járt, ami főleg állati hulladékból és emberi hulladékból áll. Hogy utóbbit illetően hogyan mehet sora, nem tudom, de tény, hogy ezt az utat a mai napon reggeli 5 órától esti fél 8-ig egyetlen élő ember nem taposta.

Esti 6 órára a hőség alábbhagy. Egy hím collurio, amely kezdetől fogva nyitott csőrrel, félig csukott szemekkel és csüngő szárnyakkal hű társam volt a szenvedésben, faképnél hagy. A plató irányából magasan egy nagy szürke daru jön s szárnycsapás nélkül ereszkedik le, hogy valahol, a sok Dunaág valamelyik rétségén beszálljon.

Útközben a sok ürgében gyönyörködöm, melyek eleddig nem mutatkoztak. Az utolsó, amit még látok, 3 nagy sas, feketék, akár a hollók. Nem chrysaëtusok, tehát csak heliacák lehetnek!

Másnap, hogy a látottakat elmeséltem házigazdámnak, kitünt, hogy minék köszönhetem ezt a nagy madárjárást. Két nappal ezelőtt egy gazdálkodónak anthraxban elhullott egy nagy tehene. Ezt kivitték a plató tetejére, a községtől 2 kilométernyire s egyszerűen otthagyták temetetlenül.

Ezért volt a nagy felvonulás!

* * *

Este, szuroksötétben, a rasovai fárosz fel-felvillanó fénye mellett szállok hajóra, hogy elérjem Cernavodán a gyorst.

Símán, zajtalanul rohan a vonat a sötét éjtszakában a végtelennek látszó Baragánon át, melynek egyhangú síkságát nem zavarja egyetlen kútgém, egyetlen tanya, de még egyetlen fa sem.

Elgondolkozom a közelmúlt napokon; jártam rám nézve idegen emberek között; láttam nem ismert szokásokat; gyönyörködtem nem látott madarak tömegében; láttam mindent a maga otthonában, saját tűzhelye körül. Elgondolkozom s boldogan gondolok vissza a látottakra, a tapasztaltakra, melyekhez immár semmi egyéb nem vezet vissza, mint koronként a visszaemlékezés...!

Elgondolom magamban, vajjon mi is lesz itt egy újabb 20 év elteltével?

Erős a hitem, hogy marad minden, ahogyan volt és van! Akármilyen lázasan is fárad az emberiség a kultúra emelésén, nagyon hosszú idők fognak eltelni, míg annak bomlasztó hatása a Dobrudza madárvilágában is érezhetővé válik.

És én valahogy úgy érzem, hogy ez így van jól!...

EIN AUSFLUG IN DIE DOBRUDSCHA.

Von L. v. DOBAY.

Im Mai 1931 besuchte ich die Dobrudscha um einen Überblick über die heute dort vorhandene Vogelwelt zu gewinnen. Hinter Lehlin beobachtete ich Saatkrähenkolonien und Turmfalken. Im Inundationsgebiet Blässhühner und Störche. Bei Cerna Voda: Bienenfresser, Dorndreher, Dohlen, Oenanthe pleschanka, Mandelkrähen, Drosselrohrsänger. Zwischen Saligny und Mircea-Voda viele Bienenfresser, einige Blauracken und zahlreiche Turmfalken in gemeinsamer Kolonie nistend. Im Röhricht Schilfrohrsänger, Rohrweihen; bei Medgidia ein Schwarzmilan. Nördlich von Medgidia, bei den Bahnwächterhäuschen zahlreiche Rauchschnäbel, auf den Telegraphendrähten Bienenfresser. Am Bahnhof von Trăgisor futtertragende Stare und eine Kolonie (30—35 Paare) Bienenfresser. 6 Geier, wahrscheinlich monachus, kreisen in der Gegend. Bei Elisabetha-Doamna Kalandlerlerchen, die von hier immer zahlreicher werden. Vor Cogeaalac wahrscheinlich Calandrella. Bei Hamangia viele Schwarzmilane und Weihen über den Feldern. Gegen Jurilofca hört man das Girren der Turteltauben und die Stimme der Blauracken; Turmsegler in grossen Scharen schwärmen herum. Hinter Enisela zahlreiche Blauracken, 2 Turteltauben und flügge Raubwürger. In Charamankiöj auf Telegraphendrähten massenhaft Bienenfresser und in der Luft ein Kaiseradler. Hinter dieser Ortschaft wieder zahlreiche Turmsegler. Am Ramzin-See bei Jurilofca Flußseeschwalben und weniger zahlreich Zwergseeschwalben, dann 10—12 gelbfüssige Silbermöwen. Am Rande der Rohrinseln stehen Graureiher, in der Luft schwärmen Schwarzmilane und Weihen, man hört die Stimme der Rohrdommel. Am Wege gegen Cap Dolojman in den Weingärten Dorndreher, einige Zaun- und Dorngrasmücken und ein einziges Paar Gartenspötter. Merops ist auch hier vorhanden, auch eine Wachtel stöbere ich auf. Aus dem letzten Weingarten fliegen 18—20 Schopfreier auf. Am Strande eine Rostgans, 2 Kormoranscharben. Auf einer Kieselbank viele gelbf. Silbermöwen, dann Fluss- und Zwergseeschwalben, 9—10 Kormorane. Ein starken Wind erschwerte das Beobachten. Trotzdem konnte ich als Bewohner des Cap Dolojman folgende Arten feststellen: *Phalacrocorax carbo sinensis*, *Larus cachinnans*, sehr viele *Apus apus*, *Coloeus monedula soemmeringii*, unten: *Oenanthe oenanthe*, auffallend wenige *Motacilla alba*, 2 Paare *Tadorna tadorna*, *Casarca ferruginea*, oben: *Falco tinnunculus* und einige Paare *Oenanthe pleschanka*. Die von *Floericke* erwähnte verwilderte Taube fand ich nicht mehr. Am Rückweg beobachtete ich noch mehrere Brand- und Rostgänse, einen Haubensteissfuss und bei Jurilofca in 100 m Höhe 34 Pelikane (wahrsch. *crispus*) im Fluge aus der Gegend von Portita kommend. Die Vogelwelt des Ramzin-Sees ist also artenarm, besonders fiel mir das Fehlen der *Limicola* auf, die frühere Beobachter hier noch zahlreich angetroffen hatten. Des schlechten Wetters zufolge verliess ich Jurilofca. Zwischen Paşa-Câsla und Lunca zahlreiche Möwen auf der Insektenjagd. In Ceamurli de jos Stare und Wiedehopfe. Am Stationsgebäude von Mocani *Oenanthe pleschanka*.

Auf der Strecke Cerna-Voda—Oltina keine Rostgänse beobachtet, obgleich die Lebensbedingungen für diese Art günstig sind. In Rasova zahlreiche Bienenfresser und einige Blaurackenpaare. Zwischen Rasova—

Vlatjo etwa 10—12 Paare *Oenanthe pleschanka*. Der Vlatjo-Sumpf ist heute ein See, grosse Wasserflächen wechseln mit Rohrwäldern ab. Vom Ufer beobachtete Arten: 9 Höckerschwäne, 4 Graugänsefamilien mit Jungen. Über der Wasserfläche fliegen Fluss- und Zwergseeschwalben, unweit des Weges fischen 2 Zwergscharben und Graureiher. Knäck- und Moorenten, Zwerg- und Haubensteinfüsse, Bläss- und Tüpfelsumpfhühner, Rohrammer konnte ich noch beobachten. In der Ansiedlung Vlatjo zahlreiche Hausstörche, ihre Horste erst Eier enthaltend. Mit Hilfe einer Barke besuchte ich eine Graureiherkolonie. Die Horste standen nur 30 cm über der Wasserfläche und enthielten erst unvollständige Gelege. Unweit diesen standen 5 Edeldreiherhorste, 1·96—2·38 m hoch, mit stark bebrüteten Eiern. Am 30. Mai zahlreiche Raubvögel beobachtet: einige Wanderfalken, sehr viele Schwarzmilane, 3—4 Würgfalken, 6 Seeadler, 20—25 Kutten- und Gänsegeier, einige Bussarde, 1 Aasgeier, 3 Kaiseradler. Eine verendete Kuh auf einer Anhöhe verursachte diesen starken Aufzug. Im Gebiet wurden noch beobachtet: zahlreiche Uferschwalben, die in den Sandwänden des Donauarmes nisten, Nebelkrähe, Baumfalke, Kranich.

FÄRBUNG UND SCHMUCK DER SCHWIMMVÖGEL.

VON: DR. HANS VON BOETTICHER, COBURG.

Die vergleichende Morphologie und auch die Phylogenie lehren uns, dass die in der früheren Systematik gebräuchliche Gruppierung der sog. „Schwimmvögel“ keine natürliche ist und der stammesgeschichtlichen Verwandtschaft der einzelnen hier zusammengefassten Untergruppen keineswegs entspricht. Wir haben erkennen können, dass z. B. die Ruderfüssler in näheren verwandtschaftlichen Beziehungen zu den Reiher- und Storchvögeln stehen, dass die Sturm- und Albatrosse in gar keine näheren verwandtschaftlichen Beziehungen zu den früher mit ihnen vereinigten Möwen und Seeschwalben zu bringen sind, dass sie vielmehr in vieler Hinsicht den Pinguinen näher stehen, die ihrerseits wieder garnichts mit den ihnen häufig beigeordneten, in Wirklichkeit aber den Möwen wieder nächstverwandten Alken und Lummen zu tun haben und so fort.

Wenn wir auch diesen Erkenntnissen der natürlichen stammesgeschichtlich begründeten Verwandtschaft heute im System in weitestem Masse Berücksichtigung und Anerkennung zollen müssen, so lässt es sich doch auf der anderen Seite wieder nicht bestreiten, dass durch die gleichsinnige Anpassung an die gleichartige Lebensweise bei den verschiedenen Gruppen der „Schwimmvögel“ vielfach gleichgerichtete, analoge Erscheinungen im Körperbau usw. feststellbar sind.

Derartige analoge Erscheinungen können wir u. a. auch in Bezug auf die Gefiederfärbung und z. T. auch die Ausbildung von Schmuckfedern und sonstigen Schmuckcharakteren bei den Schwimmvögeln der verschiedensten Gruppen und Familien erkennen.